

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Typ posudku: posudek vedoucí práce

Autor práce: Jakub Černý

Název práce: Analýza podkladů pro vzdělávání o českém politickém systému

Autorka posudku: Magdalena Mouralová

Jakub Černý se ve své bakalářské práci zaměřil na vzdělávání o českém politickém systému na úrovni regionálního školství, konkrétně na analýzu národních kurikulárních dokumentů a učebnic pro základní školy a gymnázia. Zvolené téma má pro obor Politologie a veřejná politika hned dvojí relevanci: a) jedná se o analýzu politiky (*policy*), kdy jsou učebnice a kurikulární dokumenty zkoumány jako nástroje vzdělávací politiky a vstupy do procesu vzdělávání; b) zároveň práce přispívá k pochopení obrazu politiky (*polity*) v české společnosti zaměřením na vznik miskonceptů o politickém systému. Oba pohledy jsou neobvyklé, ostatně i samo téma občanského vzdělávání, jehož podmnožinou vzdělávání o českém politickém systému je, stojí v České republice spíše stranou zájmu tvůrců politik, ale i výzkumníků, což i sám autor přesvědčivě dokládá. Práce je tedy přínosná už jen zaměřením pozornosti na tuto oblast a zvoleným řezem.

Předložená práce bez problémů splňuje nároky kladené na bakalářské práce po obsahové i formální stránce:

- Práce je jasně zacílena, zvolené cíle jsou zajímavé, realistické pro úroveň a rozsah bakalářské práce, srozumitelně formulované a především v práci naplněné. Práce tvoří jeden celek, nejsou zde části, které by nesměřovaly k cíli, výzkumné otázky korespondují s cíli i se zvolenými teoretickými východiskem, student se na ně odvolává v celé práci, v závěru se k nim znovu explicitně vrací.
- Autor zvolil adekvátní teoretické koncepty (prvky vzdělávací politiky, znalosti studentů a miskoncepty), srozumitelně je představil a využil pro uchopení výzkumu i interpretaci výsledků.
- Cíle a otázky jsou naplňovány s pomocí vhodných metod a dat, postup je řádně vysvětlen a zdůvodněn, metody jsou přesvědčivě a transparentně aplikovány a výsledky interpretovány.
- Práce je standardně strukturována s logickým členěním do kapitol, oddílů i odstavců.
- Argumentace je přesvědčivá, opřená o data, zdroje a logické vývody. Autor využívá odborné zdroje a v textu jsem nenarazila na žádná věcná pochybení.
- Práce je psána vyspělým, kultivovaným jazykem, srozumitelně a čtivě, je rovněž pečlivě zformátována.

V některých ohledech práce **převyšuje obvyklý standard** bakalářských prací, chtěla bych vypíchnout především tyto aspekty:

- Jazyková kultura, bohatý, ale zároveň přesný jazyk, vědomá volba termínů (dobrou ilustrací je např. poznámka 2 o rozlišování znalostí a názorů studentů).
- Vlastní vyspělá operacionalizace (shrnutá v tabulce na str. 19), tj. vytvoření přesných analytických kategorií (otázek), jejich precizní zdůvodnění a zakotvení v Ústavě. I

když to je jen jakýmsi vedlejším produktem, tak návrh a pilotáž analytického rámce je výstup s vysokou užitečností, který je aplikovatelný i v dalších výzkumech (např. při hodnocení nových učebnic, kurikulárních dokumentů, ale i např. školních vzdělávacích programů, konkrétního vzdělávacího projektu ad.).

- Precizní argumentace založená na logickém vyvozování, zároveň odvaha vyslovovat soudy, a to často i dosti kritické, ale podložené a tedy opodstatněné.
- Závěr práce, v němž jsou nejen velmi přehledně přehledně shrnuty cíle práce a jejich naplnění (tabulka na str. 42), ale autor formuluje i jasné obecnější poselství práce a své realistické, ale zároveň nebanální, představy o možném využití práce. A tedy i užitečnost a přínos práce jako takové.

I přes své nesporné kvality jsou v práci i **drobné nedostatky a slabší místa**. Jejich seznam níže nemá být jen podkladem pro hodnotící komisi, ale především má složit autorovi jako impuls pro další učení a náměty pro vylepšení v příštích pracích.

- Na některých místech by bylo vhodné brát více ohledů na čtenáře. Uvítala bych pozvolnější úvod, argumenty v něm by si zasloužily více osvětlit a doložit (oboje se děje v dalším textu, ale čtenář je na začátku hozen do vody a v nejistotě, proč jsou věci tak, jak je prezentováno). Některé koncepty nejsou vysvětleny při prvním užití (a ani to není slíbeno) a čtenář může tápat (např. výzkum ICCS). Ještě lépe, resp. více a klidně opakovaně dokládat, např. vždy, když se mluví o studiích o miskonceptech a prekonceptech, měl by v textu být uveden odkaz na tyto studie, vždy, když se mluví o výzkumech postojů, měl by být uveden odkaz na tyto výzkumy (odborné práce se totiž vždy nečtou od začátku do konce). Cizojazyčné přímé citace (str. 10) je nutné přeložit minimálně v poznámce pod čarou (každý čtenář nemusí mít dostatečnou znalost cizího jazyka), osobně preferuji opačné uspořádání kvůli plynulosti textu – tj. autorský překlad ve vlastním textu a do poznámky uvádět původní znění.
- V práci jsou občas chyby v interpunkci a drobná typografická pochybení: chybná tečka za posledními číslicemi číslovaných nadpisů (obzvláště rušivě to působí u odkazování na kapitoly v textu jako na str. 29); nevyužívání pevných mezer mezi číslicí a slovem, k němuž náleží, které způsobuje rozdělení spojení na různé řádky. Ojedinele se vyskytují též chybné tvary slov či záměna slov („dohádatelný“ místo „dohledatelný“ na str. 8?).
- Některé užívané zdroje jsou relativně staré, např. postoje českých učitelů k učebnicím jsou dovozovány z publikace z roku 2001, tedy téměř 20 let starého výzkumu – nemohlo se to od té doby změnit? Nejsou-li k otázce zdroje novější, je třeba alespoň reflektovat stáří a být si vědom omezení z toho plynoucích.
- Autor má poměrně silný pozitivistický přístup, u nějž však není jasné, jak moc je vědomý (což ale není nic neobvyklého ani u pozitivisticky orientovaných „dospělých“ výzkumníků). Užitečná, ale překračující očekávání u bakalářské práce, by byla diskuse vlastního filosoficko-metodologického ukotvení a implikací, která z něj plynou (jsou např. výsledky práce využitelné pro kantory hlásící se ke konstruktivistické pedagogice?)
- Především v kontrastu s velmi vyspělou a propracovanou operacionalizací vyvstává drobný deficit v oblasti popisu samotné analýzy. Není zcela jasné, zda metoda „standardizovaných podotázek“ (str. 12) je autorův vlastní postup a termín nebo postup a termín odněkud převzatý. Rovněž není z textu práce jasné (lze to vyvodit

z elektronické přílohy), jak přesně analýza probíhala a zda se nějak lišila od obsahové analýzy, že autor tento termín nepoužil. Bylo by dobré využít více metodologické literatury a při volbě vlastního postupu zdůvodnit, proč je tento lepší než jiné, které nabízejí základní učebnice metodologie.

- Na některých místech mi nevyhovovalo uspořádání kapitol a textu: Kapitola 5 (Výzkumné otázky) by dle mého názoru měla být spíše podkapitolou Kapitoly 4 (Metodologie); text pod otázkou I na str. 18 se zněním otázky zcela nekoresponduje; v textu se na několika místech opakují formulace – opakování *informací* není na škodu, v odborném textu je běžné a i očekávané (např. v analýze a závěru, v úvodu a metodologii), ale neměly by se opakovat přesné *formulace*, což se autorovi občas stává.

Všechny uvedené body jsou však spíše vadami kosmetickými či náměty k vybrušování do zcela precizního tvaru. Práce jako celek nejen naplňuje, ale v mnoha ohledech i překračuje nároky kladené na bakalářské práce, a proto ji **jednoznačně doporučuji přijmout k obhajobě a hodnotit známkou „A“ (výborně – vynikající)**. Autorovi rovněž doporučuji práci či její části dále využít a publikovat v odborném vědeckém časopise a/nebo v textu určeném pro učitele.

V Praze 5. 6. 2018

Magdalena Mouralová